

Рись євразійська (*Lynx lynx*) у національному парку «Пуца Радзівіла»

Людмила Кулакевич, Олеся Щевич

Національний природний парк «Пуца Радзівіла» (Березове, Україна)
Email: parkradz2022@ukr.net; orcid: 0009-0007-1960-1956

KULAKEVYCH, L., O. SHCHEVYCH. The Eurasian lynx (*Lynx lynx*) in the Pushcha Radzivila National Park. — The results of observations of the Eurasian lynx in the territory of the Pushcha Radzivila National Nature Park are presented. In 2024–2025, tracks and live individuals were recorded on four occasions: near the Sukhryn wetland, near Lake Somytske, and in the Kosakha and Dovzhytsia tracts. For further observation of the predator, six camera traps were installed in the territory of the park. The lynx population requires constant monitoring of its numbers, study of the locations of individuals, and the implementation of conservation measures. In general, the appearance of the lynx in the Pushcha Radzivila National Nature Park is not only a sign of successful nature conservation, but also signals the need for further conservation of the wildlife of the Polissia.

Вступ

Рись (*Lynx lynx*) — це великий хижак, який віддає перевагу незайманім, спокійним, добре залісненим територіям, з достатньою кількістю укриттів і здобичі (наприклад, зайців, сарн тощо). Це самотня територіальна тварина, яка є індикатором чистоти природи. Надзвичайно обережна — її важко зафіксувати в дикій природі. Вид занесений до Червоної книги України та охороняється низкою міжнародних угод [Шквиря & Шевченко 2009].

В Україні є дві не зв'язані між собою популяції рисі євразійської, ареал яких охоплює, відповідно, Карпати та Полісся. При цьому популяція виду на Поліссі є менш чисельною [Cherepanyn *et al.* 2023]. Дані щодо поширення цього виду на території Українського Полісся досі залишаються фрагментарними, проте їхній огляд та узагальнення можна знайти у публікаціях кількох авторів [Жила 2012; Загороднюк & Різун 2022].

Територія Дубнівського науково-дослідного природоохоронного відділення (НДПВ) в межах Національного природного парку «Пуца Радзівіла» має рідкісні типи лісу, старовікові дерева, незаймані ділянки природи, які є домом для численних видів флори і фауни. Збереження цих унікальних екосистем підтримує харчовий ланцюг, у якому рись — один із верхніх хижаків. Рись дуже чутлива до шуму, фрагментації середовища, присутності

людини. Вона потребує густих лісових масивів для укриття і полювання. Унікальність Дубнівського НДПВ — у відносній недоторканості та віддаленості від інтенсивної господарської діяльності. Це робить територію особливо привабливою для оселення рисі. Уникнення антропогенного впливу на рись вимагає комплексного підходу, що включає охорону середовища її існування та зменшення впливу людини на популяцію цього виду.

Загалом, збереження рисі та інших диких видів потребує системного підходу та тісної співпраці між державними органами, науковцями, природоохоронними організаціями та місцевими громадами. Це дозволить мінімізувати антропогенний вплив.

Результати

Протягом останніх років працівники Парку фіксували сліди присутності рисі в різних частинах заповідної території, зокрема в малодоступних ділянках Дубнівського НДПВ. Це свідчить про те, що рись може використовувати територію Парку як місце для полювання, відпочинку та, ймовірно, розмноження. На території Парку рись зареєстровано чотири рази:

- 1) 12.04.2024 лісова охорона помітила одну особину рисі біля болота Сухрин;
- 2) 16.12.2024 зафіксовано сліди рисі в уроч. «Косаха»;
- 3) 30.01.2025 помітили одну особину рисі в урочищі «Довжиця»;
- 4) у лютому 2025 р. сліди рисі зафіксовано працівниками Парку в межах Дубнівського відділення в районі оз. Сомитське. З метою уточнення інформації працівники Парку провели опитування місцевих жителів с. Обсіч; у ході розмови кілька респондентів підтвердили факт виявлення аналогічних слідів у цій місцевості (рис. 1).

Виявлення слідів та особин свідчить про постійну присутність рисі у Національному природному парку «Пуща Радзівіла» або її тимчасове переміщення через його територію. Така інформація має велике значення для моніторингу стану популяції виду в регіоні, а також для планування природоохоронних заходів та коригування режиму охорони відповідних ділянок.

Для зимового моніторингу виду на території Парку встановлено шість фотопасток, проте інформація з них ще на стадії опрацювання.

Рекомендується продовжити спостереження за цією територією, зокрема опрацювати дані фотопасток та здійснювати регулярний зимовий маршрутний облік [Вихор *et al.* 2022]. Це дозволить підтвердити постійну або тимчасову присутність виду та розробити відповідні заходи з його охорони.

Обговорення

У межах Національного природного парку «Пуща Радзівіла» рись євразійська має надзвичайне значення як показник екологічного балансу та збереженості природних лісових екосистем.

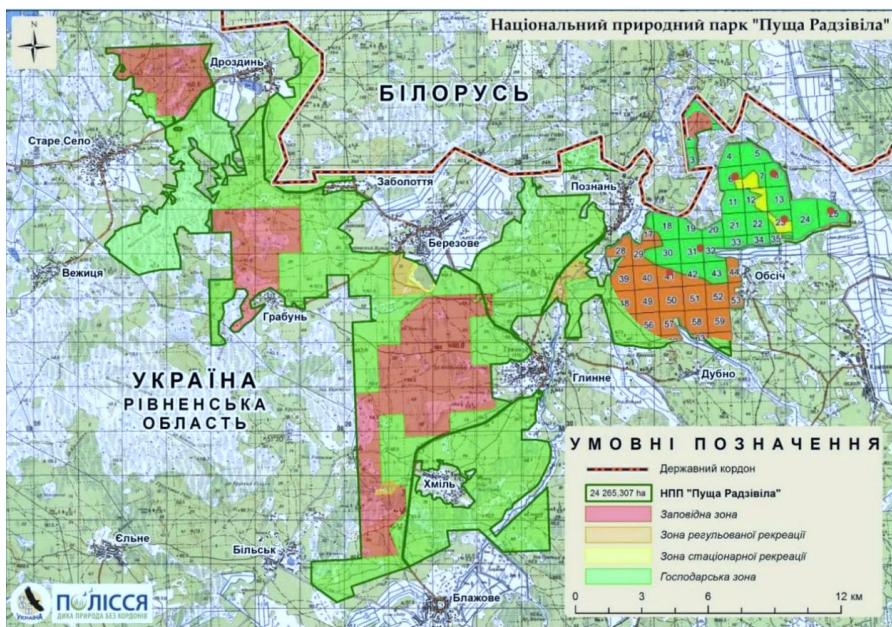

Рис. 1. Знахідки рисі євразійської (червоні точки) в НПП «Пуща Радзівіла».

Сприятливими умовами для існування виду є збережені природні ліси з густим підліском, наявність кормової бази (сарна, заєць, дрібні гризуни) та мінімальний вплив людини. Пуща Радзівіла якраз і є одним із небагатьох осередків Полісся, де подібні умови ще збереглися.

Висновок

Подальше існування рисі на території Парку потребує постійного моніторингу її чисельності, вивчення місць перебування та впровадження охоронних заходів. Зокрема, важливо обмежити будь-яку господарську діяльність у потенційних місцях перебування рисі, проводити роз'яснювальну роботу серед місцевого населення та налагодити співпрацю з іншими природоохоронними установами для збереження екологічних коридорів.

Література

- Вихор, Б., І. Дикий, С. Тимочко, [et al.]. 2022. *Методики обліку рисі, ведмеда та вовка*. WWF-Україна, 1–64. [URL](#)
- Жила, С. 2012. Поліська популяція рисі (*Lynx lynx*) в Україні та план дій щодо її збереження. *Праці Теріологічної Школи*, **11**: 98–112. [CrossRef](#)
- Загороднюк, І., Е. Різун. 2022. Рись євразійська (*Lynx lynx*) в Українському Поліссі: біогеографічний аналіз. *Theriologia Ukrainica*, **24**: 104–119. [CrossRef](#)

- Шквиря, М. Г., Л. С. Шевченко. 2009. Рись *Lynx lynx* (Linnaeus, 1758). В кн.: Акімов, І. (ред.). *Червона книга України. Тваринний світ*. Глобалконсалтинг, Київ, 546.
- Cherepanyn, R. M., B. I. Vykhov, A. P. Biatov, [et al.]. 2023. Population dynamics and spatial distribution of large carnivores in the Ukrainian Carpathians and Polissya. *Biosystems Diversity*, **31** (1): 10–19. [CrossRef](#)

Резюме

КУЛАКЕВИЧ, Л., О. ШЕВИЧ. Рись євразійська (*Lynx lynx*) у національному парку «Пуща Радзівіла». — Подано результати спостереження рисі євразійської на території Національного природного парку «Пуща Радзівіла». За період 2024–2025 рр. сліди та живих особин реєстрували чотири рази: біля болота Сухрин, біля озера Сомитське, в урочищах «Косаха» та «Довжиця». Для подальшого спостереження за хижаком на території Парку встановлено шість фотопасток. Популяція рисі потребує постійного моніторингу її чисельності, вивчення місць перебування особин та впровадження охоронних заходів. Загалом, поява рисі в НПП «Пуща Радзівіла» — це не лише ознака успішної природоохоронної діяльності, але й сигнал про потребу в подальшому збереженні дикої природи Полісся.